

10. Vývin slovenského románu v 19. storočí a na začiatku 20. storočia

A)

- Román:**
- najväčší epický žáner (akoby pospáj. viacerých noviel)
 - zobrazuje široký okruh života, obyčajne v dlhšom čas. rozpätí => veľký rozsah.
 - zložitý útvar, má zložitý dej, využíva všetky tri zobrazov. postupy: epický, lyrický, dramatický.
 - rozprávačský typ lit. diela - veľmi dôležitá je kategória rozprávača.
 - zvyčajne veľa postáv (okrem psychol. románov - autor sleduje psychické stavy hrdinu)
 - jednotlivé vzťahy medzi postavami sa vyostrujú - konflikty, tie postupne narastajú a vrcholia - zmena jednotl. postáv v priebehu deja.
 - spojenie viacerých románov: dilógia - 2 rom.
trilógia - 3 rom.
románové cykly

 - epepeja - obsiahle zobrazenie významnej etapy vo vývine spoločnosti
 - klasický román - iná kompozícia (je dlhší) ako moderný román

Román sa viac rozvíjal v svet. ako v slov. lit.

B)

Rozdelenie románov podľa tematického zacielenia:

- dobrodružný (D. Defoe - Robinson Crusoe; J.I.Bajza - René mládenca príhody a skúsenosti; Karl May, Jules Verne)
- detektívny (Agatha Christie, Ed McBain, Raymond Chandler, E.A.Poe - Vraždy v ulici Morgue)
- historický (L.Nádaši-Jégé - Adam Šangala; W.Scott - Ivanhoe, A. Dumas st.)
- vedecko-fantastický (Jules Verne, Isaac Asimov)
- psychologický (F.M.Dostojevskij - Zločin a trest)
- spoločenský (sociálny) (H.de Balzac - Otec Goriot; M. Kukučín - Dom v stráni) - cez príbeh nejakých ľudí sa dozv.o spol. sit.
- životopisný (R.Rolland - Ján Krištof)
- biografický (Smäd po živote - o V. van Goghovi, Maliar z Moulin Rouge - o Toulouse Lautrecovi)
- autobiografický ()
- cestopisný (E.Hemingway - Zelené pahorky africké; Martin Kukučín - Prechádzky po Patagónii)
- román v listoch (Goethe - Utrpenie mladého Werthera)

C)

1. slov. román: J.I.Bajza - René mládenca príhody a skúsenosti (18. stor.)

Románopisci v slov. lit. 19. a 20. stor.:

Jozef Miloslav Hurban - Gottšalk - jediný román štúrovskej éry

Ludovít Kubáni - Valgatha

Svetozár Hurban Vajanský - Suchá ratolesť; Koreň a výhonky

Martin Kukučín - Dom v stráni

Janko Jesenský - Demokrati
Ludo Zúbek - Ján Kupecký; Farebný sen; Doktor Jesenius;
Jar Adely Ostrolúckej
Jozef Cíger-Hronský - Jozef Mak
Milo Urban - Živý bič
František Švantner - Nevesta hôl
Peter Jilemnický - Kompas v nás
Margita Figuli - Babylon

D)

L. N. Jégé - Adam Šangala
- realizmus
M. Urban - Živý bič
- sl. medzivojnová lit.